

21

VÄRSIMÕÕT
VESKE „EESTI RAHVALAULUDES“

A. V. KÕRV

AVEC UN RÉSUMÉ :

LE MÈTRE DES „CHANSONS POPULAIRES
ESTONIENNES“ DE VESKE

11027

VÄRSIMÕÕT
VESKE „EESTI RAHVALAULUDES“

A. V. KÕRV

AVEC UN RÉSUMÉ :

LE MÈTRE DES „CHANSONS POPULAIRES
ESTONIENNES“ DE VESKE

TARTU 1928

A-5427

2/27660

Sissejuhatus.

Harutelles värsimõõtu Veske Eesti rahvalauludes, käisin ortodoksaalteooria järele, seirates K. Krohn'i sellekohaseid reegleid värsimõõdu ja üldse värsitehnika kohta. Kus kohal mu vaated erinesid, tegin märkusi, neid põhjendada püüdes ja arvestades prof. Anderson'i näpunäiteid ühe või teise nähtuse puhul. Värsside ehk värsijalgade õigeks või vigaseks pidamises võivad arvamised lahku minna, kuid statistilised andmed jäävad tõsiasjadena püsima, mille järele igaüks võib otsustada vastavalt veendumustele. Käesolevas uurimuses ilmsiks tulnud nähtuste puhul pidin piirduma nende enestega ega võinud neid võrrelda andmetega teiste rahvalaulude kogude kohta sellekohaste tööde ja uurimuste puudusel.

Nagu teada, on K. Krohn'i reeglid värsimõõdu kohta järgmised:

1. Iga värss moodustub 4 trohheusest.
2. Rõhutatud pikk või keskmiselt pikk *) silp seisab värsijala tõusus.
3. Rõhutatud lühike silp seisab värsijala langus.
4. Rõhutumad pikad silbid ei esine ialgi.
5. Esimest värsijalga võib meele järele vabalt täita.
6. Värsi lõpul ei tohi ühesilbiline sõna esineda.
7. Neljasilbilised sõnad esinevad kas 1 + 2 või 3 + 4, mitte aga 2 + 3 värsijalas.

Nende reeglite kui ka teiste ortodoksaalteooria nõuete järele, pääle 4-nda reegli, millel eesti rahvalaulude kohta tähtsust pole, kuna eesti keeles rõhutumaid pikki silpe üldse ei esine, jaotasin oma töö kolme pääossa: 1) õiged värssid, 2) vigased värssid ja 3) muid meetrilisi märkusi.

Tekstina tarvitasin dr. M. Veske, Eesti rahvalaulud I, Tartus 1879 ja Eesti rahvalaulud II, Tartus 1883.

V I on üldse 100 laulu + lõppeks, mis moodustavad kokku 2722 rida või värssi. Rahvalaulude värsimõõtu harutelles tuleb välja jätta 4 laulu: 46, 86, 90 ja 92, kokku 147 rida, mis ei

*) „Keskmiselt pikk“ on kinnine silp lühikese vokaaliga.

oma tavalist rahvalaulude värsimõõtu, on lastelaule, lindude häälte järeleaimamisi jne. („Võtkem kärrest' sirbid kätte, Ärge laske teisi ette“... — 46; „Kits kile karja“... — 86; „Lõõri, lõõri lõukene“... — 90 ja „Tüdrük, tüdrük! laisk, laisk!“... — 92). Nii jääb harutella V I 96 laulu + lõppeks, s. o. 2575 rida.

V II on üldse 80 laulu + lõppeks, kokku 2233 rida. Neist tuleb samuti maha arvata 2 laulu: 65 ja 66, kokku 31 rida, mis erinevad tavalisest värsimõõdust („Kus sa lähed, kus sa lähed, sikukene?“... — 65 ja „Vankri viis“: „Üht ma'i hooli, üht ma'i hooli, üht ma'i hooli“... — 66). Sellega jääb V II käsitella 2202 rida.

Kokku mõlemas on nõnda 4777 rida, millede värsimõõt vaja kindlaks teha.

1. Õiged värsid.

V I on õigeid värsse 1980, s. o. 76,9⁰/₀ (vig. 595, s. o. 23,1⁰/₀).

V II on „ „ 1687, „ 76,6⁰/₀ (vig. 515, „ 23,4⁰/₀).

V I + V II on „ „ 3667, „ 76,8⁰/₀ (vig. 1110, „ 23,2⁰/₀).

2. Vigased värsid.

A. 4 trohheust ei moodusta värsi.

a. Liiga lühikesed värsid.

V I — 18 rida, 0,7⁰/₀. V II — 17 rida, 0,8⁰/₀.

V I + V II — 35 rida, 0,7⁰/₀.

V I:

- 1) Kena kerstu keskelle (I 2:10)
- 2) Ilutse südameken (I 3:9)
- 3) Hakkas poegi auduma (I 10:53)
- 4) Varssa karjub kaugella (I 12:10)
- 5) Kunni luiged lendavad (I 13:19)
- 6) Lubab tõeste võtta (I 16:11)
- 7) Läks teiseje taluje (I 16:14)
- 8) Sull on hiired ikkessa (I 18:16)
- 9) Soosse, pori maasse (I 19:7)
- 10) Vahel päeva veerangul (I 52:28)
- 11) Vahel päeva tõusangul (I 52:29)
- 12) Herned vau vahele (I 52:50)
- 13) Varjult vetta vidada (I 56:10)
- 14) Õllela, viinala (I 74:83)
- 15) Kalli hapu kaljala (I 74:84)
- 16) Haavik hooste talli (I 79:20)
- 17) Õde õemehega (I 81:7)
- 18) Keskpaiik kena mäele (I 83:15)

V II:

- 1) Kerin kurjad kerale (II 36:9)
- 2) Oh, sa tont ja koera kont (II 45:7)
- 3) Ööse oled õlletont (II 45:8)
- 4) Süda ööse süte tont (II 45:9)
- 5) Koidu ajal kondi tont (II 45:10)
- 6) Laial valgel laste tont (II 45:11)
- 7) Küll on hale hakata (II 47:1)
- 8) Küll on kuri kummarda (II 47:2)
- 9) Tükk tuppa tulijalle (II 48:8)
- 10) Pereje kolmandeie (II 50:9)
- 11) Oi, oi, hoitke minda (II 53:14)
- 12) Vihavalla viinala (II 56:10)
- 13) Kalli hapu kaljala (II 56:11)
- 14) Ja varssi vananema (II 59:11)
- 15) Jüri jõe tagune (II 60:1)
- 16) Süld oli sinist lõnga (II 69:7)
- 17) Selta segane ilma (II 78:2)

Nagu siin näha, on värsside vigasus või liiglühidus tingitud puudulikust üleskirjutusest, kuna üleskirjutaja on lasknud omale laulud dikteerida, mitte ette laulda.

b. Liiga pikad värssid.

V I on 2-ses värssijalas liiga pikki 19 rida, 0,7⁰/₀. V II — 9 rida, 0,4⁰/₀.

V I + V II on liiga pikki 28 rida, 0,6⁰/₀.

V I on 3-ndas värssijalas liiga pikki 14 rida, 0,5⁰/₀. V II — 13 rida, 0,6⁰/₀.

V I + V II on liiga pikki 27 rida, 0,6⁰/₀.

V I on 2-ses ja 3-ndas vj. kokku l. pikki 33 rida, 1,3⁰/₀. V II — 22 r., 1⁰/₀.

V I + V II on liiga pikki 55 rida, 1,2⁰/₀.

V I oleksid 2-ses värssijalas liiga pikad:

- 1) Südames oli süte vakka (I 7:25)
- 2) Vihulast olen viidud virve (I 10:6)
- 3) Sagedast olen saadud Salme (I 10:7)
- 4) Aru-kask olen Kandle'elta (I 10:8)
- 5) Peremees aga peksab reie (I 27:15)
- 6) Peremees aga jälle kostab (I 27:34)
- 7) Peremees oli mulle kurja (I 30:1)
- 8) Siis jumikal olid juured suured (I 30:10)
- 9) Ohakal olid oimud laiad (I 30:11)
- 10) Takkijal olid lapsed targad (I 30:12)
- 11) Hõbe pärg lähä päevalegi (I 52:37)
- 12) Õle-kõrss oli venna vemmal (I 75:12)
- 13) Villa-salk oli eide vitsa (I 75:14)
- 14) Ämma seep oli otsa saanud (I 76:16)
- 15) Oma vend oli vennikene (I 83:30)
- 16) Verisilm oli vennanaine (I 83:31)
- 17) Vikerkaar, minu vennikene (I 85:5)
- 18) Kee-kakk oli kasvandikku (I 98:3)
- 19) Vahelik oli vaene lapsi (I 98:4)

V I oleksid 3-ndas värssijalas liiga pikad:

- 1) Nurgad nuttid, et oli noori (I 12:23)
- 2) Pingid nuttid, et oli peeni (I 12:24)
- 3) Ahi nuttis, et oli aine (I 12:25)
- 4) Küll mina teaksin, mis mina teeksin (I 33:3)
- 5) Lutik laia, ei ole lahke (I 49:16)
- 6) Päev tuli kallis kaheksa-ratsa (I 52:35)

V II oleksid 2-ses värssijalas liiga pikad:

- 1) Mõlemil oli mõeka võõle (II 20:19)
- 2) Kolmas paar oli kurgesida (II 23:66)
- 3) Talli sees aga latrekese (II 28:3)
- 4) Poe-poiss tuleb ukse ette (II 31:21)
- 5) Tuhatsuud olekstunnistanud (II 37:3)
- 6) Peremehele pilkas silma (II 39:29)
- 7) Jäine piird oli põlvillana (II 62:3)
- 8) Mis tuli karates kalda'asse (II 73:15)
- 9) Vihasel oli viisi venda (II 75:1)

V II oleksid 3-ndas värssijalas liiga pikad:

- 1) See 'pole linna, see 'pole lippu (II 22:54)
- 2) Seie saama, kus olen saanud (II 37:8)
- 3) Seie veerma, kus olen veernud (II 37:9)
- 4) Ei taha süia, ei taha juua (II 39:40)
- 5) Luu oli alla, nahk oli pealla (II 52:6)
- 6) Pärm oli alla, vaht oli pealla (II 52:10)

7) Tuli üks üheksa-ratsa (I 52:53)	7) Sõlg oli suussa, pärg oli peassa (II 80:3)
8) Tule siia, et mina tunnen (I 60:3)	8) Alt olen arva, pealt olen paksu (II 80:95)
9) Aja siia, et annan kätta (I 60:4)	9) Alt olen arva, pealt olen paksu (II 80:114)
10) Tule siia, et mina tunnen (I 60:20)	10) Alt olen arva, pealt olen paksu (II 80:137)
11) Aja siia, et annan kätta (I 60:21)	11) Alt olen arva, pealt olen paksu (II 80:158)
12) Tere mull äia, tere mull ämma (I 65:48)	12) Kas sina loodad, et mina lõpen (II L:1)
13) Siga sõitis, sõlg oli rinnas (I 80:13)	13) Või sina arvad, et mina hakkas (II L:2)
14) Lehm oli laudas, laps oli süles (I 80:14)	

Ülaltoodud read on ortodoksaalteooria järele liiga pikad 2-ses ja 3-ndas värsijalas, sellega vigased. Neid ridu võiks ka nii lugeda, et 1-sse värsijalga 3 silpi kuuluks, siis ei oleks 2-sed värsijalad enam liiga pikad, kuid vaevalt laulis laulik: Sūdāmes | ōli | sūte | vākka (I 7:25), tõenäolisem on, et ta laulis: Sūdā | mēs | ōli | sūte | vākka. Ja kuigi püüda vältida liigpikkust 2-ses värsijalas 1-sse värsijalga kolme silbi lugemisega, jääksid nad ometi vigaseks ortodoksaalteooria järele, esiteks, et kolm silpi kuulub 1-ses värsijalas ühte sõnna (suuremalt jaolt), teiseks, et 2-ses värsijalas esineb rõhutatud lühike silp värsijala tõusus. Siinjuures paistab silma asjaolu, et neil korral alati 2-se värsijala teises pooles 2 lühikest kerget silpi esinevad, nagu: oli, olen, aga jne., mis iseseisva rõhuta, enkliitikut ja mida laulik tarvitab vormivahendite rikastamiseks, nagu ta tarvitab mitmekesisuse saavutamiseks ja monotoonsuse vältimiseks 3-silbilisi sõnu, et meetriline iktus sõnarõhuga kokku ei langeks. Sellevastu leiame Kreutzwaldi Kalevipoja palju monotoonsema olevat, kus peaaegu ainult 2-silbilised sõnad esimeses värsijalas esinevad ja peaaegu alati meetriline iktus sõnarõhuga kokku langeb, püüdes väga „õige“ olla. Kui tahetakse väita, et alati ei esine 2-se värsijala teises pooles enkliitik, vaid 2-ne värsijalg moodustub iseseisvast kolmesilbilisest sõnast, nagu värsis: Mīs | tūli | kārātes | kālđa | asse (II 73:15), siis peab tähendama, et seegi vigane ei ole, kuna laulik kahe silbi asemel kolme nobedaga kala karglemist kujutab, kerget mänglemist kirjeldab, nagu ta seda hobustega kihutamise kirjeldamiselgi teeb: Päev tuli | kallis |

ka h e k s a - | r a t s a (I 52 : 35), T u l i | ü k s i | ü h e k s a - | r a t s a (I 52 : 53),
 ehk tantsu ruttu ja kergust kujutades „Tantsulaulus“ : Taganege, |
 taga|nege|talad (I 51 : 11), Põgenege, |põge|nege|parred (I 51 : 12)
 nelja nobedat silpi esimeses värsijalas tarvitab, või l:ide allite-
 ratsiooni laskulöömise kirjeldamiseks: Lusti lüüjes lootsikusse
 (II 73 : 16). Pääle selle on 3-nda värsijala pikkuse puhul tähele-
 pandav poolvärsside parallelism, mis seda pikkust õigustab ja lau-
 liku teenistuses seisab vormivahendiina nagu teisedki vahendid.

B. Pikk silp värsijala langus.

V I esineb pikk silp 2-se vj. langus 81 reas, 3,1⁰/₀. V II —
 94 reas, 4,3⁰/₀.

V I esineb pikk silp 3-nda vj. langus 50 reas, 1,9⁰/₀. V II —
 25 reas, 1,1⁰/₀.

V I esineb pikk silp 4-nda vj. langus 0 reas, 0⁰/₀. V II —
 0 reas, 0⁰/₀.

V I + V II esineb pikk silp 2-se värsijala langus 175 reas, 3,7⁰/₀.

V I + V II „ „ „ 3-nda „ „ 75 „ 1,6⁰/₀.

V I + V II „ „ „ 4-nda „ „ 0 „ 0⁰/₀.

V I esineb näit. pikk silp

2-se vj. langus:

V II — näit.:

Vaherpuu saadab vasikad (I 23 : 19)

Kask kasvis kaevu kohala (II 10 : 12)

V I 3-nda vj. langus:

V II — näit.:

Sääred sängije sääjavad (I 49 : 8)

Joo jäite vanad tüdrukud (II 17 : 1)

Selliseid ridu, kus täiesti pikk silp 2-ses värsijalas seisab, oleks aga V I ainult 47 rida — 1,8⁰/₀ ja V II 71 rida — 3,2⁰/₀ (V I + V II koos 118 rida — 2,5⁰/₀), kuna V I 34 rida — 1,3⁰/₀ ja V II 23 rida — 1⁰/₀ (V I + V II koos 57 rida — 1,2⁰/₀), kus ühesilbiline keskmiselt pikk (harva ühesilbiline pikk) silp asub, maha arvata tuleks, kui mittevigased (minu arvates), sest laulik asetab neid vahet tegemata värsijala tõusu ja langu*).

Need read oleksid V I:

V II:

1) Külap mull lood, et kui ma laulan (I 3 : 1)

1) Minu kaas on kauge'ella (II 13 : 9)

2) Riia poolt on ristiline (I 10 : 16)

2) Mustemad on meie poisid (II 16 : 1)

3) Narva poolt on naastuline (I 10 : 17)

3) Viljandis on viisud suured (II 19 : 20)

4) Harju poolt on haukuline (I 10 : 18)

4) Lagipea ei kardalappi (II 20 : 55)

*) Viimasel ajal on K. Krohn oma seisukoha selgesti väljendanud, et ühesilbiline sõna võib lauses ka rõhuta olla: Eesti Rahvalaulud I lhk. XVI.

5) Pügalas on piima pütid (I 17:12)	5) Kust see sant on sauna võtnud (II 22:35)
6) Vana kult on kuulemassa (I 19:5)	6) Hiline on ilma tarka (II 22:38)
7) Kuningas on kuulemassa (I 19:17)	7) Kuusikusonkurjad loomad (II 23:123)
8) Kust see kiik on seie toodud (I 21:45)	8) Haavikusonhalvad loomad (II 23:124)
9) Vihasest ei veeretage (I 23:6)	9) Kuusikus on kulla sängi (II 23:126)
10) Vihased ei veeremassa (I 23:9)	10) Haavikus on armas sängi (II 23:127)
11) Venna kiik on kirjutetud (I 24:8)	11) Isa tual on kulda harja (II 30:9)
12) Odavas on orja märki (I 26:7)	12) Isa kaevul on kulda kaasi (II 30:31)
13) Naine tark on tansitanud (I 26:25)	13) Marikest mull tütarlane (II 33:1)
14) Kanga-rull tall kaendelassa (I 28:42)	14) Harjumaal on mehedmustad (II 34:11)
15) Palakat ei parmulegi (I 29:4)	15) Meie maal on mehed mukid (II 34:14)
16) Tiu-poiss mull vennikene (I 31:26)	16) Juba nüid on söömad söödud (II 51:1)
17) Üleval on orja õnne (I 36:7)	17) Peekeris on peenikesta (II 53:4)
18) Kauge'el on orja karja (I 36:8)	18) Eks võind, eks võind ainekene (II 67:11)
19) Rahatäht on taeva'assa (I 36:10)	19) Tunniks on mull tuule armu (II 74:11)
20) Ua leem mull hukatie (I 37:11)	20) Kanasel ei kahtedana (II 76:6)
21) Tangu-leem mull tallutie (I 37:12)	21) Elades ei ellat venda (II 76:13)
22) Tulijal on mitu tuulta (I 60:16)	22) Kasvades ei kallit venda (II 76:14)
23) Mini'jal on mitu meelta (I 60:17)	23) Lava all on lauku talle (II 80:61)
24) Neli meelt on neidusella (I 60:19)	
25) Naine tark on tansitanud (I 65:23)	
26) Lee ees on leile suitsu (I 66:22)	
27) Kõrendul on kuue maada (I 67:6)	
28) Kõrendul on kuue maani (I 67:22)	
29) Sinu äi on häste rikas (I 69:44)	
30) Sinu ämm on häste rikas (I 69:45)	
31) Söödi tükk on sööma lauda (I 79:18)	
32) Väravas on venna lapsed (I 83:2)	
33) Suu täit ei sunnitutki (I 83:29)】	
34) Tuone poeg on põlvillani (I 96:10)	

Sääraseid ridu, kus 3-ndas värsijalal on samasugused ühesilbilised keskmiselt pikad (või pikad) silbid langus, nagu: on, ei, mul jne., on

V I — 27 rida, 1% (päris V. II — 9 rida, 0,4% (vig. vigaseid 23 r., 0,9%). 16 r., 0,6%).

V I + V II — 36 rida, 0,8% (vig. 39 rida, 0,8%).

V I:

- 1) Keel mull kipub, meel mull mõlgub (I 3:3)
- 2) Need on neid, mis on meilla (I 20:1)
- 3) Härra ütleks ees: ai ai aa (I 33:11)
- 4) Mina taga: tai rai raa (I 33:12)
- 5) Nüid on härral: ai ai aa (I 33:20)
- 6) Minul taga: tai rai raa (I 33:21)

V II:

- 1) Kui'p see meesi mind ei võta (II 6:11)
- 2) Mind ei võta, teist ei jäta (II 6:12)
- 3) Kivi ei kisu, käänd ei katsu (II 18:4)
- 4) Kas on linna, või on lippu (II 22:49)
- 5) Oot oot kiike, noo noo kiike (II 27:5)
- 6) Oot oot kiike, noo noo kiike (II 29:18)

7) Ära ohka, et on orja (I 36:2)	7) Oot oot, venda, noo noo, venda (II 31:17)
8) Ära vahi, et on vaene (I 36:3)	8) Enne mina siit ei lähä (II 57:5)
9) Äi siis mõistis, ämm siis kostis (I 56:32)	9) Oot oot, surma, noo noo, surma (II 77:1)
- 10—27) Mina mõistan, miks ei mõista
(I 84:3, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 31,
35, 39, 43, 47, 51, 55, 59, 63, 67, 74)

Siin võib selgesti näha jälle poolvärsside parallelismi, kordumist, millest tingitud pikkus ja üle kantud 1-sest värsijalast, milles pikkus lubatud, kolmandasse. Pääle selle esineb siin hüüdsõnu, mis puudulikult üles kirjutatud ja ei vasta lauldavale pikkusele.

C. Lühike silp värsijala tõusus.

V I 2-ses värsijalas — 192 rida, 7,5⁰/₀; 3-ndas — 96 r., 3,7⁰/₀; 4-ndas — 24 r., 0,9⁰/₀; V II 2-ses — 160 r., 7,3⁰/₀; 3-ndas — 69 r., 3,1⁰/₀; 4-ndas — 15 r., 0,7⁰/₀; V I + V II 2-ses — 352 r., 7,4⁰/₀; 3-ndas — 165 r., 3,5⁰/₀; 4-ndas — 39 r., 0,8⁰/₀.

V I 2-ses vj. näit.:

Et saaks valu vaigistama (I 1:17)

V I 3-ndas vj.:

Rõemsa rahva ridadesse (I 1:8)

V I 4-ndas vj.:

Lustiliste laua taha (I 1:9)

V II 2-ses vj. näit.:

Varsa vahib vainijulla (II 4:14)

V II 3-ndas vj.:

Meie hiired ilusamad (II 16:4)

V II 4-ndas vj.:

Mõistatan mõlemid pidi (II 20:45)

Neist siin esitatud arvudest arvaksin ma mittevigastena maha V I 2-se värsijala suhtes 21 rida — 0,8⁰/₀, V II 29 rida — 1,4⁰/₀ (V I + V II 50 rida — 1⁰/₀), V I 3-nda värsijala kohta käivaist 57 r. — 2,2⁰/₀, V II 18 r. — 0,8⁰/₀ (V I + V II 75 r. — 1,6⁰/₀), kuna nendes värsijalgade tõusus ühesilbilised lühikesed sõnad esinevad, mida laulik värsijala tõusus vastavalt pikemalt laulis kui langus. Selliseid ühesilbilisi oleksid: mu, ma, su, sa, ta, te jne*). Pääle nende juhuste ei ole vigased ka kordamised, mida laulik suurema mõju saavutamiseks tarvitas nagu see kunstluuleski sünnib, näit.: Tule, tule, tuulekene (I 1:6). On teada, et ortodoksaalteooria esimese värsijala tõusus lühikest rõhutatud silpi lubab, kuid laulik lubas seda kordamiste puhul ka teise värsijala tõusus, kuna esimene värsijalg tervena kordub. Ta tarvitas eri tundevarjundi väljendusel ka eri vormivarjundeid. Niisama võime tähele

*) Viimasel ajal on K. Krohn oma seisukoha selgesti formuleerinud, et ühesilbiline sõna võib lauses ka rõhuta olla.

panna esimese värsijala kordamist kolmanda värsijalana: Tere äia, tere ämma (I 56:29), kus üldreegli järele kolmas värsijalg vigane oleks, kuid sellest nähtusest oli juttu juba poolvärsside parallelismist rääkides. Isegi rõhutatud pikka silpi tarvitab laulik kordamiste puhul värsijala langus: Eks võind, eks võind ainekene (II 67:11)*. Siis võib tähelepanu pöörata veel värssidele, nagu: Mina siis mõistsin, kohe kostsin (I 56:40), Neid aga mõistis, kohe kostis (I 56:60), milletaolised tihti esinevad üldse rahvaluules. Säärased nähtused oleksid K. Krohni reeglite järele vigased, kuna neis kolmanda värsijala tõusus rõhutatud lühike silp esineb, kuid tol korral oleks tähele panemata jäetud, et värsi teine pool iseseisvana esineb, iseseisva tegevuse väljendusena, mis nagu uue rea või värsi algus oleks, sest esimeses pooles on mõistmine, mõtlemine, arusaamine, teises aga sellele vastav ja sellest erinev tegevus, kostmine, mis päälegi ruttu ja lühidalt esimesele peab järgnema. Ent lühidate silpide tarvitamist pikkade asemel sellekohaste tegevuste, liigutuste jne. kirjeldamisel käsitlesime ülal juba pikemalt.

Need read, kus teises värsijalal lühiduse tõttu viga ei oleks, oleksid:

V I — 21 r., 0,8 0/0.

V II — 29 r., 1,4 0/0.

V I + V II — 50 r., 1 0/0.

V I:

- 1—2) Tule, tule, tuulekene (I 1:6, 14)
- 3) Vii sa vesi koduje (I 28:29)
- 4) Kus sa mu vere valasid (I 28:50)
- 5) Kus sa mu luud lugesid (I 28:51)
- 6—7) Tule, tule tuulekene (I 39:1, 21)
- 8) Vahel ta varagi tõuseb (I 52:22)
- 9) Anna sa tähele süia (I 52:67)
- 10) Anna sa tähele juua (I 52:68)
- 11) Anna mu ho'ole juua (I 56:52)
- 12) Ei ma lähe Lätile (I 57:10)
- 13) Tere, tere, uued langud (I 65:1)
- 14) Tere, tere, sajakene (I 66:1)
- 15) Tehke te vihud vägevad (I 69:70)
- 16) Varrud jo varitsemassa (I 74:81)
- 17) Tahid mu tanule panna (I 78:6)
- 18) Kuhu ta magama yiia (I 82:12)

V II:

- 1) Miks ei sa minuga laula (II 3:12)
- 2) Mõistke mu unenäguda (II 10:18)
- 3) Kohe, kohe neitsikesed (II 20:1)
- 4) Viige mu isale teada (II 22:27)
- 5) Viige mu emale teada (II 22:28)
- 6) Antke mu oma kädeje (II 23:161)
- 7—9) Üles, üles kiigekene (II 30:1, 12, 23)
- 10) Maugud su panid magama (II 39:53)
- 11) Tere, tere kõrsukene (II 57:1)
- 12) Kuhu su meesi lähäkse (II 67:5)
- 13) Kuhu su kaasa lähäkse (II 67:6)
- 14) Nõret nõret, nõelukene (II 69:1)
- 15) Tule, tule, unekene (II 70:1)
- 16) Tudud, tudud, kasva, kasva (II 71:1)
- 17) Küllap ma kübara saanen (II 76:11)
- 18) Üles, üles, Maiekene (II 80:42)

*) Viimasel ajal on K. Krohn väljendanud, et ühesilbiline sõna võib lauses ka rõhuta olla.

- 19—20) Anna mu pojad kädeje (I 91: 13, 20)   19—24) Kuda ma sinu avitan (II 80: 94, 113, 136, 157, 175, 191)
- 21) Näita su nägu ilusa (I 97: 15)   25—28) Keskest ma läbi näikse (II 80: 96, 115, 138, 159)
- 29) Nõnda su lehed lõdigu (II 80: 124)

Nende siin toodud ridadeta jääks järele neid, kus 2-se värsijala tõusus lühike rõhutatud silp esineb, V I — 171 r., 6,6⁰/₀, ja V II — 131 r., 5,9⁰/₀ (V I + V II — 302 r., 6,3⁰/₀).

Kolmanda värsijala tõusu mitte lühikeseks pidades tuleks maha arvata:

V I — 57 r., 2,2⁰/₀.

V II — 18 r., 0,8⁰/₀.

V I + V II — 75 r., 1,6⁰/₀.

V I:

- 1—2) Küll sa kiitled ja valetad (I 18:9,15)
- 3) Oh te hullud ja rumalad (I 21: 2)
- 4) Laske maha, ma paluksin (I 23: 14)
- 5) Sammu astud sa salaja (I 27: 21)
- 6) Siin on künnud mu küike (I 41: 6)
- 7) Saagu, saagu, ma sajatan (I 45: 15)
- 8) Viigu, viigu, ma vihastan (I 45: 16)
- 9) Õlut hõel ja kavala (I 50: 7)
- 10) Korra kaub ta koguni (I 52: 21)
- 11) Tere äia, tere ämma (I 56: 29)
- 12) Mina siis mõistsin, kohe kostsin (I 56: 40)
- 13) Neid aga mõistis, kohe kostis (I 56: 60)
- 14) Neidu vastas, kohe kostas (I 65: 54)
- 15) Sirpi leikab, sa siduned (I 69: 52)
- 16) Vikast niidab, sa vilistad (I 69: 53)
- 17) Riha riisub, sa valatad (I 69: 54)
- 18) Härjad küntsid, sa magasid (I 69: 55)
- 19) Tunned viia mu õdeda (I 71: 2)
- 20) Oli priske ja punane (I 74: 11)
- 21) Oli valge ja väleda (I 74: 12)
- 22) Oli terve ja terane (I 74: 13)
- 23) Oli kärke ja käreda (I 74: 14)
- 24) Ajas kaare, ajas kaksi (I 74: 27)
- 25) Oli priske ja punane (I 74: 43)
- 26) Oli valge ja väleda (I 74: 44)
- 27) Oli terve ja terane (I 74: 45)
- 28) Oli kärke ja käreda (I 74: 46)
- 29) Ajas kaare, ajas kaksi (I 74: 60)
- 30) Arsti mõistis, kohe kostis (I 74: 68)
- 31) Siis on terve ja terane (I 74: 86)
- 32) Siis on priske ja punane (I 74: 87)
- 33) Siis on valge ja väleda (I 74: 88)

V II:

- 1) Teises hulgas mu omane (II 11: 7)
- 2) Teises karjas mu kanane (II 11: 8)
- 3) Viisi vetta me vahela (II 12: 5)
- 4) Maa oli musta ja mudane (II 20: 6)
- 5) Taevas laia ja lageda (II 20: 7)
- 6) Kes see tuli me tulele (II 20: 15)
- 7) Tuli välja ta tuasta (II 21: 29)
- 8) Ligi taevast te elate (II 22: 26)
- 9) Kasva, kasva, mu õeke (II 23: 34)
- 10—11) Mina mõistin, kohe kostin (II 39: 31, 45)
- 12) Jo tulekse, jo näikse (II 41: 13)
- 13) Õlut võtab ja vihastab (II 50: 7)
- 14) Tere tuba, tere turba (II 55: 1)
- 15) Mull' anti musta ja rumala (II 60: 7)
- 16) Tõrvaskandu ja tõsise (II 60: 8)
- 17) Pesen mukki, kasin mukki (II 63: 3)
- 18) Saagu, saagu, ma sajatan (II 80: 123)

- 34) Mina võtsin ja vihastsin (I 76:17)
 35) Lindi leede ja lahutsin (I 76:19)
 36) Mina võtin ja vihastin (I 81:24)
 37) Riided sülle ja minema (I 81:25)
 38—54) Mõista, mõista mu õeke (I 84:1,
 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 33, 37, 41,
 45, 49, 53, 57, 61, 65)
 55) Käu pojad mu põuessa (I 91:10)
 56) Kelle maksul ma magasin (I 100:26)
 57) Kelle kopsul ma kosusin (I 100:27)

Sellega jääb vigaseid järele, kus 3-nda värsijala tõusus lühike rõhutatud silp esineb, V I 39 r. — 1,5% ja V II 51 r. — 2,3% (V I + V II — 90 r., 1,9%).

D. Esimese värsijala moodustavad 4 või 3 silpi, mis kuuluvad ühte sõnna.

a. Neli silpi.

V I — 2 rida, 0,08% (0,1%). V II — 0 rida, 0%.
 V I + V II — 2 rida, 0,04%.

V I:

Taganege, taganege talad (I 51:11)
 Põgenege, põgenege parred (I 51:12)

V II:

Mu arvates võiks ka neid ridu mittevigaseks lugeda (vt. lhk. 7).

b. Kolm silpi.

V I — 7 rida, 0,3%. V II — 34 rida, 1,5%.
 V I + V II — 41 rida, 0,9%.

V I:

- 1) Hõbedased õetsutamassa (I 23:11)
- 2) Paneksin härrad härgadeksi (I 33:4)
- 3) Tähele sünnitin südame (I 52:56)
- 4) Ajasin äia ukse ette (I 56:25)
- 5—6) Täkuga järele jaluda (I 56:42, 46)
- 7) Parsilta parasta emada (I 69:24)

V II:

- 1) Karjamaa künnin, kaerad kasvid (II 8:8)
- 2) Rohumaa künnin, rukkid kasvid (II 8:9)
- 3) Tallermaa künnin, tatrad kasvid (II 8:10)
- 4) Kurika lõõjat kõrvassani (II 9:6)
- 5) Kurika lõõja kõrvassani (II 9:12)
- 6) Õunapuust käivad õlletajad (II 10:39)
- 7) Pihlapuust käivad päralsed (II 10:41)
- 8) Aseme aia käänakusse (II 21:12)
- 9) Paneme alla angerpüstid (II 21:13)
- 10) Võtame peale pärnakoored (II 21:16)
- 11) Oleme hommiku usinad (II 21:19)
- 12) Hiline tua ehitanud (II 22:36)

- 13—15) Pühime pühke'ed meresse
(II 26: 3, 14, 24)
- 16—18) Äigame laastud lainettesse
(II 26: 4, 15, 25)
- 19) Sellega käid kiriku teeda (II 28: 11)
- 20) Park-naha kingapaukumine (II 44: 27)
- 21) Hakkasid tonti augutama (II 45: 6)
- 22) Paneme endid piia-parve (II 46: 2)
- 23) Paneme karratud kabeli (II 46: 7)
- 24) Sädemeid löövad sälu seared
(II 46: 16)
- 25) Paneme kokku kulla põllu (II 47: 11)
- 26) Vänsakas välja minijalle (II 48: 9)
- 27) Kanikas kaudu käijalle (II 48: 10)
- 28) Oleksid tubli tuhnimaie (II 62: 9)
- 29) Oleksid koera kombeline (II 62: 10)
- 30) Paneksin õuue haukumaie (II 62: 11)
- 31) Oleksid kuke kombeline (II 62: 14)
- 32) Paneksin lakka laulamaie (II 62: 15)
- 33) Jämedat riiet õmmeldasse (II 69: 6)
- 34) Majasse jätin mati täie (II L: 11)

Nende hulka ei saa arvata ridu, kus 3-silbiline sõna küll värsi algul, kuid milledes 3 silpi teise värsijalga lauldi (ja mis-sugused siiski vigased ei ole; vt. lhk. 6):

V I — 14 rida, 0,5⁰/₀.

V II — 3 rida, 0,1⁰/₀.

V I + V II — 17 rida, 0,4⁰/₀.

V I:

- 1) Südames oli süte vakka (I 7: 25)
- 2) Vihulast olen viidud virve (I 10: 6)
- 3) Sagedast olen saadud Salme (I 10: 7)
- 4) Aru-kask olen Kandle'elta (I 10: 8)
- 5) Peremees aga peksab reie (I 27: 15)
- 6) Peremees aga jälle kostab (I 27: 34)
- 7) Peremees oli mulle kurja (I 30: 1)
- 8) Ohakal olid oimud laiad (I 30: 11)
- 9) Takkijal olid lapsed targad (I 30: 12)
- 10) Õle-kõrss oli venna vemmal (I 75: 12)
- 11) Villa-salk oli eide vitsa (I 75: 14)
- 12) Verisilm oli vennanaine (I 83: 31)
- 13) Vikerkaar, minu vennikene (I 85: 5)
- 14) Vahelik oli vaene lapsi (I 98: 4)

V II:

- 1) Mõlemil oli mõeka vööle (II 20: 19)
- 2) Peremehele pilkas silma (II 39: 29)
- 3) Vihasel oli viisi venda (II 75: 1)

Kui ka need read nende hulka lugeda, kus 1-ses värsijalas 3 silpi ühte sõnna kuulub, saaksime neid kokku

V I — 21 rida, 0,8⁰/₀ ja V II — 37 rida, 1,7⁰/₀.

V I + V II — 58 rida, 1,2⁰/₀.

E. Värsi lõpul esineb ühesilbiline sõna.

Nii V I kui V II ei esine värsi lõpul ühesilbilist sõna 4-nda värsijala teises pooles, vaid kui esineb, siis nõnda, et täidab tervet 4-ndat värsijalga. Neid värsse oleks

V I — 11 rida, 0,4⁰/₀.   V II — 4 rida, 0,2⁰/₀.

V I + V II — 15 rida, 0,3⁰/₀.

V I:

- 1) Tuba oli põlvi põhku täis (I 17:15)
- 2) Sääre luini sasi täis (I 17:16)
- 3) Kedre luini kerpu täis (I 17:17)
- 4) Kerbud kõntsids, kõrred suus (I 17:18)
- 5) Mis kasvab poisi haua peal (I 19:9)
- 6) Mis kasvab neiu haua peal (I 19:21)
- 7) Härra ütleks ees: ai ai aa (I 33:11)
- 8) Mina taga: tai rai raa (I 33:12)
- 9) Nüüd on härral: ai ai aa (I 33:20)
- 10) Minul taga: tai rai raa (I 33:21)
- 11) Humal hullu, õlut hõel (I 50:6)

V II:

- 1) Millal Jaani saani sai (II 7:2)
- 2) Jalutsisse Jaani rood (II 21:14)
- 3) Pääitsisse pääderood (II 21:15)
- 4) Päävad pikad venna pead (II 76:17)

Muidugi lauldi neid värsse viimases värsijalas: täisi, suussa, pealla, aa-a jne., nagu see vanema keele seisukohalt ka õige oli, kuid dikteerides püüdis laulik või lauluteadja kohaneda oleviku keelele.

F. 2-ses + 3-ndas värsijalas esineb 4-silbiline sõna.

a) Lihtsõna.

V I — 5 rida, 0,2⁰/₀.   V II — 0 rida, 0⁰/₀.

V I + V II — 5 rida, 0,1⁰/₀.

V I:

- 1) Taganege, taganege talad (I 51:11)
- 2) Põgenege, põgenege parred (I 51:12)
- 3—5) Kust need kosilased käinud
(I 57:8, 21, 34)

V II:

b) Liitsõna (compositum).

V I — 2 rida, 0,1⁰/₀.   V II — 0 rida, 0⁰/₀.

V I + V II — 2 rida, 0,04⁰/₀.

V I:

- 1) Ma vaene vabatmehe naine (I 37:1)
- 2) Taudi talvi-teeđa mõõđa (I 93:2)

V II:

Nii liht- kui liitsõnu 2 + 3 vj. on kokku

V I — 7 rida, 0,3⁰/₀.   V II — 0 rida, 0⁰/₀.

V I + V II — 7 rida, 0,1⁰/₀.

3. Muid meetrilisi märkusi.

A. Meetriline iktus ei lange sõnarõhuga kokku.

V I — 856 rida, 33,2⁰/₀.   V II — 729 rida, 33,1⁰/₀.

V I + V II — 1585 rida, 33,2⁰/₀.

Näit.:

Valge laudade vahele (I 2 : 9)

Helise, helise ilma (II 1 : 1)

B. Pikk silp täidab tervet värsijalga.

Prof. K. Krohn loeb veaks, kui üks pikk silp kogu värsijalga täidab, kuid prof. Eisen ja Anderson on vastupidisel arvamusel, millega ka mina ühinen. Alamal esitan vastavad andmed.

V I	täidab üks pikk silp tervet 1-mest värsijalga	— 95 r., 3,7 ⁰ / ₀ .
V II	” ” ” ” ” ” ”	— 77 r., 3,5 ⁰ / ₀ .
VI+V II	” ” ” ” ” ” ”	— 172 r., 3,6 ⁰ / ₀ .
V I	” ” ” ” ” 2-st	— 48 r., 1,9 ⁰ / ₀ .
V II	” ” ” ” ” ” ”	— 26 r., 1,2 ⁰ / ₀ .
VI+V II	” ” ” ” ” ” ”	— 74 r., 1,5 ⁰ / ₀ .
V I	” ” ” ” ” 3-ndat	— 16 r., 0,6 ⁰ / ₀ .
V II	” ” ” ” ” ” ”	— 14 r., 0,6 ⁰ / ₀ .
VI+V II	” ” ” ” ” ” ”	— 30 r., 0,6 ⁰ / ₀ .
V I	” ” ” ” ” 4-ndat	— 13 r., 0,5 ⁰ / ₀ .
V II	” ” ” ” ” ” ”	— 4 r., 0,2 ⁰ / ₀ .
VI+V II	” ” ” ” ” ” ”	— 17 r., 0,4 ⁰ / ₀ .

a. Üks pikk silp täidab tervet 1-st värsij.

V I — 95 rida, 3,7⁰/₀.   V II — 77 rida, 3,5⁰/₀.

V I + V II — 172 rida, 3,6⁰/₀.

V I:

- 1) Pea-lael lõke laia (I 7:26)
- 2) Piiskopid pilli heale (I 9:13)
- 3) Kuu poolt kumedikene (I 10:14)
- 4) Pue kulla karvatsisse (I 10:39)
- 5) Säid siis munad munetud (I 10:52)
- 6) Käe kalli katsumatta (I 14:12)
- 7) Juustana, kullestana (I 15:11)
- 8) Juus on siissa sileda (I 15:15)*)
- 9) Pea pergegi peralta (I 16:9)
- 10) Luos tall lusikavarred (I 17:11)
- 11) Tiutan tina tiusta (I 18:4)
- 12) Äästab hobu üheksa (I 18:11)

V II:

- 1) Suu sulges sula võilla (II 2:10)*)
- 2) Ei arvata omaksa (II 3:4)
- 3) Siin aavikud vahella (II 3:17)
- 4) Aeleb aruda mööda (II 6:4)
- 5) Vöö vööle vööditagu (II 6:17)
- 6) Hoostes minu omane (II 11:11)
- 7) Sius on mu silmikene (II 11:13)
- 8) Soo auku, sombi auku (II 15:9)
- 9) Koerputked, kobrulehed (II 15:12)
- 10) Nõeksed ja nõmme-marjad (II 15:15)
- 11) Küislaugud küisilised (II 15:35)
- 12) Õelust õdede kuulda (II 19:17)

*) Võib ka lugeda: Jūus ōn | siīs|sā
si|lēda.

*) Võib ka lugeda: Sūu sū|ges
sū|la vō|illa.

- 13) Pea sualla suetud (I 20:3) 13) Käevarred võigukesed (II 20:49)
 14) Saab sälgude sammuda (I 21:21) 14) Käevarred vahterased (II 20:52)
 15) Sea sälgude sammuda (I 21:26) 15) Pääitsisse pääderood (II 21:15)
 16) Too kerves, raiu kiike (I 21:29) 16) Sees siidi müidanessa (II 21:33)
 17) Too nuga, noole kiike (I 21:30) 17) Seest tegin siididesta (II 22:23)
 18) Too vestu, vesta kiike (I 21:31) 18) Õed töid siis õlle toobid (II 22:42)
 19) Tued tuhat tukatita (I 21:44) 19) Poe poiste piigakene (II 23:49)
 20) Õelaste õetsutage (I 23:5) 20) Maud juurile magama (II 24:33)
 21) Õekesed, õlekesed (I 24:1) 21) Käud sisse kukkumaie (II 24:36)
 22) Aetud hani sulila (I 24:10) 22) Tua takka tallikese (II 28:2)
 23) Löö silmad sõelikuie (I 26:5) 23) Tua takka laia põllu (II 28:16)
 24) Õölinnu hüdamista (I 26:11) 24) Pea pestud mere veela (II 28:27)
 25) Vii sa vesi koduje (I 28:29) 25) Kääd kullerkuppudella (II 28:28)
 26) Söö ori, joo ori (I 28:39) 26) Poe-poiss tuleb ukse ette (II 31:21)*
 27) Puu-juurel palju peret (I 30:13) 27) Tee mull-tililita tööda (II 33:2)
 28) Tiu-poiss mull vennikene (I 31:26) 28) Käi mõisassa kärata (II 33:3)
 29) Käe-varred vaevatakse (I 32:15) 29) Vii üle vihma hoogu (II 34:1)
 30) Tiumehed teivastessa (I 35:5) 30) Õekesed õhta'alle (II 38:4)
 31) Ua leem mull hukatie (I 37:11) 31) Õekesed õhta'ada (II 38:6)
 32—34) Käi ella hingekene (I 39:2, 12, 22) 32) Tiumehed teised vaesed (II 38:15)
 33) Sia-kint löi seljaliste (II 39:51)
 34) Õekesed, ellakesed (II 41:6)
 35) Saa üles saali peale (II 42:4)
 36) Tiomehed teiba'assa (II 42:11)
 37) Muud kiitsid kimmelida (II 43:1)
 38) Auustsid vana hobusta (II 43:2)
 39) Laele lahutamatta (II 51:18)
 40) Laele lahutamaie (II 51:25)
 41) Suu täis sula lihada (II 52:7)
 42) Käe pealla kantke minda (II 53:15)
 43) Õelaie rahva'aie (II 59:26)
 44) Teen tööda kui tuleje (II 59:31)
 45) Näen vaeva kui vedeje (II 59:32)
 46) Õel anda atjumada (II 59:35)
 47) Õel hästi auguteta (II 59:37)
 48) Sia laut on võttemetta (II 59:42)
 49) Või Mari maa alune (II 60:2)
 50) Vöö vööle kinnitasin (II 63:42)
 51) Saab süüd söömisesta (II 64:28)
 52) Õe hauda raiutakse (II 68:23)
 53) Voo lapse voodi pääle (II 70:8)
 54) Soost lehma lennataja (II 70:23)
 55) Vee silmasta vedaja (II 71:11)
 56) Ua õisi uhke'esti (II 73:7)
 57) Hõelal üheksa venda (II 75:3)

*) Võib lugeda ka: Poe-poiss | tulëb |
 ukse | ette.

- 59) Pian vasta peenikene (I 60:13)
 60) Tee juttu teendritega (I 63:18)
 61) Lee ees on leile suitsu (I 66:22)
 62) Tuasta tule puhuja (I 69:21)
 63) Nau on sada vasika (I 69:47)
 64) Nau õuue ommetegi (I 69:64)
 65) Saa neidu, saaks minema (I 72:1)
 66) Väi täkku väänab peada (I 72:3)
 67) Nau käte narma'aida (I 72:8)
 68) Kua meilla olessana (I 72:14)
 69) Luo meilla tullessana (I 72:15)
 70—71) Vöö lõngusta lõduma (I 74:34, 67)
 72) Vii linaksed vedeje (I 74:73)
 73) Nault kullatud kurikat (I 76:11)
 74) Tiupoisi tressikene (I 76:32)
 75) Puu juures pulmakene (I 79:17)
 76) Kael-koogud kannid vetta (I 80:8)
 77) Tiupoiss läks tüdrukuga (I 81:9)
 78) Suu täita sunnitama (I 83:26)
 79) Suu täit ei sunnitutki (I 83:29)
 80) Vee veeretin sisseje (I 83:40)
 81) Kuu tõuseb soost sinine (I 84:4)
 82) Päev tõuseb maast punane (I 84:8)
 83) Ual need ilusad õiled (I 84:24)
 84) Sea nukke searesida (I 87:11)
 85) Kuus, kuus kullikene (I 88:1)
 86) Kuus kulli nokakene (I 88:2)
 87) Auu aru haljas vihta (I 88:17)
 88) Liu lau laskijalle (I 89:1)
 89) Käu pojad mu põuessa (I 91:10)
 90) Käu tüttered käessa (I 91:11)
 91) Tua täis jäi tuikumae (I 94:8)
 92) Aasta venna aseta (I 95:15)
 93) Öö kõige istuliste (I 95:20)
 94) Kee-kakk oli kasvandikku (I 98:3)
 95) Soo nurmed, vahe nurmed (I 99:30)
- 58) Tua täie tuuvikesi (II 77:13)
 59) Tua täie munne toita (II 77:17)
 60) Löö risti lapse peale (II 78:33)
 61) Õed jõkke kukkumaie (II 79:34)
 62—68) Sea seared, Maiekene (II 80:65, 81, 103, 126, 146, 165, 179)
 69—75) Sea seared, katsu kannad (II 80:66, 82, 104, 127, 147, 166, 180)
 76) Tua palka tarvitakse (II 80:144)
 77) Ree pakud palve'eida (II L:8)

b. Üks pikk silp täidab tervet 2-st värsij.

V I — 48 rida, 1,9⁰/₀.

V II — 26 rida, 1,2⁰/₀.

V I + V II — 74 rida, 1,5⁰/₀.

V I:

- 1) Kus need kuused kumavad (I 4:9)
- 2) Pea-lael lõke laia (I 7:26)
- 3) Tegi kuu, tegi kaksi (I 10:44)
- 4) Munes kuu, munes kaksi (I 10:49)
- 5) Audus kuu, audus kaksi (I 10:54)

V II:

- 1) Minu hea heale vasta (II 1:7)
- 2) Mull pole suu sulgejada (II 2:4)
- 3) Kas piad suu suuremaks (II 3:6)
- 4) Nõdra nõuu võttemaie (II 18:15)
- 5) Suure soo sammelista (II 23:18)

- 6) Ühe pani kuuks kumamaie (I 10:59)
- 7) Nalja lood narma'assa (I 11:9)
- 8) Las' tuleb sui, saab sügise (I 12:12)
- 9) Sula suu andamatta (I 14:13)
- 10) Juus on siissa sileda (I 15:15)*)
- 11) Pea sualla suetud (I 20:3)
- 12) Ega nua nooletava (I 21:36)
- 13) Lähme õed õilumaie (I 23:20)
- 14) Võerad või võttelevad (I 27:10)
- 15) Iga kuu uue kuue (I 27:40)
- 16) Vaese käe-varta mööda (I 32:20)
- 17) Nurun lee nurgakesta (I 37:9)
- 18) Lapsed lee lõuka'alla (I 38:13)
- 19) Kas on käed kinni pandud (I 40:5)
- 20) Õlut hõel ja kavala (I 50:7)
- 21—22) Üks oli kuu, teine päeva (I 52:14, 102)
- 23) Korra kaub, teise kasvab (I 52:20)
- 24) Vald mind saadab valjuste (I 52:84)
- 25) Kasvas kuu, kasvab kaks (I 52:97)
- 26) Kaugel vee kandemine (I 54:5)
- 27) Hoovi teen hooste rennid (I 54:8)
- 28) Kolmas jõe kolga peale (I 55:5)
- 29) Kooleb jõe kolga vahti (I 55:9)
- 30) Läbi lae laskis roka (I 56:13)
- 31) Kus su vöö viiruline (I 58:34)
- 32) Ära ole hõel orjadelle (I 63:10)
- 33) Panna pea paigasselle (I 64:3)
- 34) Siis sinu hüita hüvaksi (I 65:18)
- 35) Kas sinu käed kandvad käiksi (I 65:51)
- 36) Tehke ku'ud kuulusamad (I 69:71)
- 37) Tunne tru'iste elada (I 71:4)
- 38) Kuus, kuus kullikene (I 88:1)
- 39) Liu lau laskijalle (I 89:1)
- 40) Tutrad tua-istujalle (I 89:4)
- 41) Kui see liuu mäekene (I 89:11)
- 42) Löksus loo-võttijalle (I 91:8)
- 43) Paukus pae murdijalle (I 91:9)
- 44) Sisse siun siidi rihmad (I 91:17)
- 45) Nõtran' nõuu võttamaie (I 93:11)
- 46—47) Valget pead vaatamaie (I 99:15, 25)
- 48) Nüid on loo lõppemine (I L:2)
- 6) Hiline tua ehitanud (II 22:36)
- 7) Seda õed õetsutasid (II 23:12)
- 8) Keda õed õetsutanud (II 23:45)
- 9) Teine teu-ruunasida (II 23:61)
- 10) Üks oli kuu, teine päeva (II 23:76)
- 11) Korra kaub, teise kasvab (II 23:92)
- 12) Üle kti kirju lina (II 23:158)
- 13) Alt ei vee väänajada (II 35:8)
- 14) Ära maud söövad maksa (II 37:21)
- 15) Tulgu hool otsimaie (II 46:12)
- 16) Saba jäi, jäävad sarved (II 51:11)
- 17) Ei ma tea, neiukene (II 58:10)
- 18) Saab süüd söömisesta (II 64:28)
- 19) Viga vee toomisesta (II 64:29)
- 20) Huoga ua-käunakene (II 64:40)
- 21) Linad liuu laskijalle (II 72:5)
- 22) Tudrad tua-istujalle (II 72:8)
- 23) Mis on siad solgutanud (II 73:26)
- 24) Vihma hood veeretella (II 80:21)
- 25) Voodis nuad voode'eje (II 80:25)
- 26) Näsi-niined näpussa (II 80:80)

*) Selle värsi tõin ka, kus üks pikk s. 1-st vj. täidab, kuid siin on ta õigem.

c. Üks pikk silp täidab tervet 3-ndat värsij.

V I — 16 rida, 0,6⁰/₀.

V II — 14 rida, 0,6⁰/₀.

V I + V II — 30 rida, 0,6⁰/₀.

V I:

- 1) Laala, laala suukene (I 2:1)
- 2) Laula, laula suukene (I 3:6)
- 3) Jänes su vilgas teumees (I 18:23)
- 4) Kuhu see põissi maetakse (I 19:6)
- 5) Kuhu see neidu maetakse (I 19:18)
- 6) Suvel teen ma tiu-päevad (I 27:47)
- 7) Söö ori, joo ori (I 28:39)
- 8) Siis nad ankru aetakse (I 47:6)
- 9) Ei ma lähe liesse (I 57:23)
- 10) Aki-jalad auusamad (I 69:72)
- 11) Piilud piima hoonessa (I 72:6)
- 12) Kuda kulli peakene (I 88:8)
- 13) Nõnda kulli peakene (I 88:9)
- 14) Kui see liuu mäekene (I 89:11)
- 15) Kuku, kuku käukene (I 91:1)
- 16) Ära tema sõidaks soonurmed (I 99:29)

V II:

- 1) Silmad söövad, suu vaatab (II 4:15)
- 2) Kantke kahe õe teada (II 22:29)
- 3) Ema mind kuulas kuulegi (II 23:79)
- 4) Ära mind kuula kuulegi (II 23:89)
- 5) Ei ma lähä kuulegi (II 23:90)
- 6) Minda üks jätakse (II 25:9)
- 7) Sellega käid tio teeda (II 28:9)
- 8) Kälid laske käd käia (II 47:7)
- 9) Kanikas kaudu käijalle (II 48:10)
- 10) Silmad söövad, suu vaatab (II 64:11)
- 11) Isa hauda maetakse (II 68:7)
- 12) Haua kaldaid kaetakse (II 68:8)
- 13) Lange lapse lau pääle (II 70:5)
- 14) Pauad pauksid loogassa (II 80:9)

d. Üks pikk silp täidab tervet 4-ndat värsij.*).

V I — 13 rida, 0,5⁰/₀.

V II — 4 rida, 0,2⁰/₀.

V I + V II — 17 rida, 0,4⁰/₀.

V I:

- 1) Tuba oli põlvi põhku täis (I 17:15)
- 2) Sääre luini sasi täis (I 17:16)
- 3) Kedre luini kerpu täis (I 17:17)
- 4) Kerbud kõntsist, kõrred suus (I 17:18)
- 5) Jänes su vilgas teumees (I 18:23)
- 6) Mis kasvab poisid haura peal (I 19:9)
- 7) Mis kasvab neiu haura peal (I 19:21)
- 8) Härra ütleks ees: ai ai aa (I 33:11)
- 9) Mina taga: tai rai raa (I 33:12)
- 10) Nüüd on härral: ai ai aa (I 33:20)
- 11) Minul taga: tai rai raa (I 33:21)
- 12) Humal hullu, õlut hõel (I 50:6)
- 13) Et meil kaugel kaevutee (I 54:4)

V II:

- 1) Millal Jaani saani sai (II 7:2)
- 2) Jalutsisse Jaani rood (II 21:14)
- 3) Pääitsisse pääderood (II 21:15)
- 4) Päävad pikad venna pead (II 76:17)

C. Üks pikk silp langeb kahe värsijala poole pääle.

a. 1-se vj. teise + 2-se vj. esimese poole pääle.

V I — 6 rida, 0,2⁰/₀.

V II — 5 rida, 0,2⁰/₀.

V I + V II — 11 rida, 0,2⁰/₀.

V I:

- 1) Kūi lāäd ōuūe tūāsta (I 26:4)
- 2) Kui lāän kõrtsist koduje (I 27:14)

V II:

- 1) Ja kuue nurgeline (II 28:18)
- 2) Jo näikse näpistaja (II 41:15)

*) Vt. lhk. 13 — 14.

3) Mis piaks minul olema (I 40:4)	3) Tuld lõövad hooste turjad (II 46:15)*
4) Siis sain mina koduje (I 58:13)	4) Ei tea mehe südanta (II 58:11)
5) Ja näen ninakad neid (I 62:10)	5) Veel tuas tubane talle (II 80:60)
6) Kas kuad küile särki (I 72:7)	

b. 2-se vj. teise ja 3-nda vj. esimese poole pääle.

V I — 41 rida, 1,6⁰/₀.

V II — 34 rida, 1,5⁰/₀.

V I + V II — 75 rida, 1,6⁰/₀.

V I:

- 1—2) Liiva|jē si|a-li|hada (I 2:13, 18)
- 3—4) Liivaje sia-lihada (I 3:22, 27)
- 5) Arula äestadessa (I 5:29)
- 6) Üheksa auu ajakse (I 17:10)
- 7) Kus sa mu luud lugesid (I 28:51)
- 8) Küll härjad vee veavad (I 38:8)
- 9) Tüttered lee eessa (I 38:12)
- 10) Auustan äästajada (I 41:3)
- 11) Ma leikan sia sasida (I 44:1)
- 12) Vahel ei käi kodugi (I 52:34)
- 13) Tattered tua tahaje (I 52:51)
- 14) Pea puudub sia lihaje (I 54:32)
- 15) Too toolid tua edeje (I 55:18)
- 16) Anna mu ho'ole juua (I 56:52)
- 17) Tõuske need õed madalad (I 58:21)
- 18) Vedelal vöö vedela (I 62:13)
- 19) Vedela vöö veusta (I 62:16)
- 20) Silita sia-lihane (I 63:23)
- 21) Tukapea tua edeje (I 65:47)
- 22) Kes see teid teelt teretas (I 66:4)
- 23) Jumal teid teelt teretas (I 66:5)
- 24) Kas ella õed ühessa (I 69:14)
- 25) Ägiseb äästadessa (I 69:37)
- 26) Lust sinu loole viia (I 69:58)
- 27) Kui hoiad õe hüvasta (I 71:17)
- 28) Jo kipub küi hobune (I 72:2)
- 29) Kas kuad küile särki (I 72:7)
- 30) Kangas-puud küi kogutud (I 72:12)
- 31) Kõsisin küilt künada (I 76:9)
- 32) Oma mees tua eessa (I 76:26)
- 33) Mis nägin Näu külassa (I 80:3)
- 34) Ja minu õele stüia (I 83:34)

V II:

- 1) Sipelgad sialihada (II 2:18)
- 2) Juba su meesi näikse (II 14:12)**)
- 3) Pihlakas pea-laele (II 17:8)
- 4) Ei ma lähe siia mehele (II 19:12)
- 5) Heidame õõmajale (II 21:10)
- 6) Kolmanda kaub koguni (II 23:93)
- 7—8) Peale need road rohised (II 23:109, 156)
- 9) Naelalla sia-lihada (II 31:23)
- 10) Sipelgad sia-lihada (II 32:5)
- 11) Vigula veiste juua (II 34:5)
- 12) Uniste peade pesta (II 34:8)
- 13) Linnukest liutamatta (II 35:5)
- 14) Liha su sees liguneb (II 39:49)
- 15) Pingile nõuu pidama (II 40:9)
- 16) Mis sina suota nutad (II 40:15)
- 17) Tunnukse Roela valda (II 44:1)
- 18) Kubjas kui kuu eeli (II 44:17)
- 19) Tuld lõövad hooste turjad (II 46:15)
- 20) Lõigake õed lõdusad (II 47:5)
- 21) Tõmmake õed tõsised (II 47:6)
- 22) Üheksa äästajalle (II 48:7)
- 23) Tõmmake õed tõeste (II 49:2)
- 24) Lutikad luetamatta (II 51:4)
- 25) Söödeti sia-lihala (II 56:4)
- 26) Enne kui tua lahutan (II 57:6)
- 27) Või Mari maa alune (II 60:2)
- 28) Oleksid sia sugune (II 62:8)
- 29) Kellel ma pea sugesin (II 63:40)
- 30) Siniked soo siesta (II 70:25)
- 31) Jovikad jõe taganta (II 70:26)
- 32) Virvele vee vedaja (II 71:7)

*) Võib lugeda ka: Tuld lõövad hõ|oste|turjad, kuid varem oli: Tulda| lõövad|hooste|turjad, võib olla ka, kui oleks ette lauldud.

***) Võib lugeda ka: Juba|su mee|si|nä|ikse.

- 35) Ehk sinu õele süia (I 83:38)   33) Ei Vastel tuassa seisa (II 72:2)
 36) Kinnita vöö kõvaste (I 87:15)   34) Nuketi nua teraje (II 80:32)
 37) Pealt võtid pea-vanema (I 93:9)
 38) Kuu tõuseb Jua-jõesta (I 95:2)
 39) Kes sinu piu pidaneb (I 96:20)
 40) Kes sinu jau jaganeb (I 96:21)
 41) Valja'ad Vaekülasta (I 99:21)

c. 3-nda vj. teise ja 4-nda vj. esimese poole pääle.

V I — 91 rida, 3,5⁰/₀.

V II — 69 rida, 3,1⁰/₀.

V I + V II — 160 rida, 3,3⁰/₀.

V I:

- 1) Liiva, sirgeva, sieesse (I 2:8)
- 2) Sukad surmale teeksin (I 3:30)
- 3—5) Ja taimel talu-tuake (I 4:4, 8, 16)
- 6) Üks on õunapuu mäella (I 10:9)
- 7) Noored noorella ialla (I 11:3)
- 8) Hanel aegada heada (I 15:2)
- 9) Seisis seitseme eessa (I 17:8)
- 10) Mis sina minu tiutad (I 18:2)
- 11) Küll mina sinu tiutan (I 18:3)
- 12) Tiutan tina tiusta (I 18:4)
- 13) Laidan laiasta näusta (I 18:5)
- 14) Sinule sia tiule (I 18:28)
- 15) Hobuse unenäule (I 18:29)
- 16) Vanad nurjatud nõeksed (I 19:12)
- 17) Pea sualla suetud (I 20:3)
- 18) Sõrmikinda'ad käessa (I 20:6)
- 19) Toomas oln'd tuhat hoosta (I 24:28)
- 20) Likati lina sieessa (I 25:45)
- 21) Kui lääd õuue tuasta (I 26:4)
- 22) Korra koidiku e'ella (I 26:15)
- 23) Siis lähen mina tiule (I 27:46)
- 24) Künarpuu pikka piussa (I 28:43)
- 25) Maksu, Maria tuassa (I 28:48)
- 26) Kubu ei kulleta siuta (I 31:16)
- 27) Tiimehed tina tuassa (I 35:12)
- 28) Kadaka marjad käessa (I 37:5)
- 29) Küll härjad vee veavad (I 38:8)
- 30) Naised naeravad tuassa (I 38:11)
- 31) Tüttered lee eessa (I 38:12)
- 32) Sõrmed selgaje siutud (I 40:6)
- 33) Siin on künnud mu küike (I 41:6)
- 34) Oi teie odrad hõelad (I 45:1)
- 35) Põlved põhkuje puevad (I 49:9)
- 36) Kaerad nurmele kautab (I 52:48)

V II:

- 1) Suu sulges sula võilla (II 2:10)
- 2) Keele keevalla meella (II 2:11)
- 3) Lepad sirge'ed seesta (II 3:28)
- 4) Kabjad kangasta kuovad (II 4:16)
- 5) Noored noorella ialla (II 5:3)
- 6—7) Magasin Madi mäela (II 10:2, 20)
- 8—9) Sinelillede seassa (II 10:3, 21)
- 10) Juba su meesi näikse (II 14:12)
- 11) Kui on julkeda mäella (II 15:2)
- 12—13) Kuhu neid maha maeta (II 15:8, 26)
- 14) Kui on kuldesid mäella (II 15:20)
- 15) Pihlakas pea-laele (II 17:8)
- 16) Kuus on hobusta eessa (II 19:27)
- 17) Tuli välja ta tuasta (II 21:29)
- 18) Kasva, kasva, mu õeke (II 23:34)
- 19) Paar oli härgi tall eessa (II 23:60)
- 20) Sulane kündis soossa (II 23:64)
- 21) Paar oli par'ta tall eessa (II 23:65)
- 22) Meie mustasse tuasse (II 23:114)
- 23) Magasid salu sieessa (II 24:9)
- 24) Üks oli niidile niotud (II 28:5)
- 25) Teine siidile siotud (II 28:6)
- 26) Mis oli niidile niotud (II 28:8)
- 27) Mis oli siidile siotud (II 28:10)
- 28) Ega hallalla aele (II 31:5)
- 29) Karva ainelta kautab (II 31:13)
- 30) Ei oleks mina mõelnud (II 37:1)
- 31) Ehk oleks sada üelnud (II 37:2)
- 32) Maksan Maria eessa (II 38:9)
- 33) Piima lähker pea-laella (II 38:11)
- 34) Kiigub kilteri eessa (II 40:11)
- 35) Sinine salu seasta (I 41:10)
- 36) Jo tulekse, jo näikse (II 41:13)

- 37) Tähele mina tõutsin (I 52:54)
 38) Kuke kullatud mäelta (I 52:89)
 39) Hõbe leieda peale (I 56:20)
 40) Kosja kindad sull käessa (I 56:69)
 41) Kosja piitsuke piussa (I 56:71)
 42—44) Leikan väljalla mäella (I 57:1, 14, 27)
 45—47) Juus piiratud, pea suetud (I 57:3, 16, 29)
 48) Need käisid puna poessa (I 59:25)
 49) Sini lintide seassa (I 59:26)
 50) Tunnen tuima töö teusta (I 62:15)
 51) Vedela vöö veusta (I 62:16)
 52) Sula sõrmije soenda (I 65:27)
 53) Eile võrgusta võeti (I 66:25)
 54) Täna laudaje lauti (I 66:27)
 55) Kas sula sugu kuossa (I 69:13)
 56) Lagi on laudusta lautud (I 69:80)
 57) Seisa seinana eessa (I 71:11)
 58) Ne käisid puna poessa (I 73:15)
 59) Siidi lintide siessa (I 73:16)
 60) Oma mees tua eessa (I 76:26)
 61) Kutsuti koduväiksi (I 77:1)
 62) Sull poln'd raudijad hoosta (I 77:10)
 63) Küla tüttered tütid (I 78:2)
 64) Kellega mina vaene (I 81:10)
 65) Pisut õlgida piussa (I 82:6)
 66) Mine aitaje mäele (I 83:44)
 67—83) Mõista, mõista mu õeke (I 84:1, 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 33, 37, 41, 45, 49, 53, 57, 61, 65)
 84) Mis seal mugendab mäella (I 84:10)
 85) Ruki mugendab mäella (I 84:12)
 86—87) Mekib mitmesta jõesta (I 85:4, 9)
 88) Käu tüttered käessa (91:11)
 89) Kuu tõuseb Jua-jõesta (I 95:2)
 90) Kergita kena juusta (I 97:14)
 91) Ei lõppend tuli tuasta (I 100:10)
 37) Muna-kinda'ad käessa (II 42:16)
 38) Pikka piitsa mull piussa (II 43:15)
 39) Kubjas kui kurat eeli (II 44:4)
 40) Kubjas kui kuu eeli (II 44:17)
 41) Rahvas siidised seessa (II 44:23)
 42) Tõmmake õed tõeste (II 49:2)
 43) Nabrad Narvaje näevad (II 49:14)
 44) Ehk on sitikad siessa (II 58:12)
 45) Istuvad isa tuassa (II 59:4)
 46) Tuli lukuta tuassa (II 59:40)
 47) Kaev on kaaneta mäella (II 59:41)
 48) Kui seda pidu peeti (II 60:3)
 49) Lumine suga käessa (II 62:2)
 50) Suitses surnukas käessa (II 62:26)
 51) Hulk tall hoorasid eessa (II 63:7)
 52) Tuleb kõrtsista kooje (II 63:14)
 53) Kabjad kangasta ku'uvad (II 64:12)
 54) Kätte leinaste käiksed (II 68:10)
 55) Kätte siidista käiksed (II 68:32)
 56) Siniked soo siesta (II 70:25)
 57) Istusin isa tuassa (II 73:2)
 58) Mis tuli mängides mäele (II 73:14)
 59) Eite haudaje maeta (II 74:9)
 60) Seisas seitseme eesta (II 75:7)
 61) See läks mängides mäelle (II 79:3)
 62) Kelle see nägu näikse (II 79:16)
 63) Tantsis Tarretu mäella (II 80:2)
 64) Andis jalale suuda (II 80:74)
 65) Ohjad otsija käessa (II 80:78)
 66—69) Keskelt ma läbi näikse (II 80:96, 115, 138, 159)

D. Neljasilbiliste sõnade statistika.

a. Neljasilbiline sõna esineb 1-ses + 2-ses vj.

V I — 54 rida, 2,1%.

V II — 43 rida, 2%.

V I + V II — 97 rida, 2%.

Näit.:

Lustiliste laua taha (I 1:9)

Lahedama laulu vasta (II 1:8)

Neljasilbiliste sõnade statistikale lisaks

võiks tuua juhud, kus 3-silbiline sõna täidab 4-silbilise ja 4-silbiline sõna 5-silbilise aset, mida ma ülemise statistika hulka ei lugenud.

a. Kolmesilbiline sõna 4-silbilise asemel.

V I — 26 rida, 1⁰/₀.

V II — 20 rida, 0,9⁰/₀.

V I + V II — 46 rida, 1⁰/₀.

V I:

- 1) Laala, laala suukene (I 2:1)
- 2) Laula, laula suukene (I 3:6)
- 3) Piiskopid pilli heale (I 9:13)
- 4) Juustana, kullestana (I 15:11)
- 5) Kuhu see poissi maetakse (I 19:6)
- 6) Kuhu see neidu maetakse (I 19:18)
- 7) Õelaste õetsutage (I 23:5)
- 8) Õekesed, õilekesed (I 24:1)
- 9) Õölinnu hüdamista (I 26:11)
- 10) Suvel teen ma tiu-päevad (I 27:47)
- 11) Puu-juurel palju peret (I 30:13)
- 12) Käe-varred vaevatakse (I 32:15)
- 13) Vaese käe-varta mööda (I 32:20)
- 14) Tiume hed teivastessa (I 35:5)
- 15) Käevarred vannatudgi (I 40:8)
- 16) Siis nad ankru aetakse (I 47:6)
- 17) Et meil kaugel kaevutee (I 54:4)
- 18) Ei ma lähe liesse (I 57:23)
- 19) Aki-jalad auusamad (I 69:72)
- 20) Piilud piima hoonessa (I 72:6)
- 21) Tiupoisi tressikene (I 76:32)
- 22) Kael-koogud kannid vetta (I 80:8)
- 23) Kuda kulli peakene (I 88 8)
- 24) Nõnda kulli peakene (I 88:9)
- 25) Kui see liuu mäekene (I 89:11)
- 26) Kuku, kuku käukene (I 91:1)

V II:

- 1) Koerputked, kobrulehed (II 15:12)
- 2) Küislaugud küsilised (II 15:35)
- 3) Käevarred võigukesed (II 20:49)
- 4) Käevarred vahterased (II 20:52)
- 5) Pääitsisse pääderood (II 21:15)
- 6) Ema mind kuulas kuulegi (II 23:79)
- 7) Ära mind kuula kuulegi (II 23:89)
- 8) Ei ma lähä kuulegi (II 23:90)
- 9) Minda ükski jäetakse (II 25:9)
- 10) Õekesed õhta'ale (II 38:4)
- 11) Õekesed õhta'ada (II 38:6)
- 12) Piima lähker pea-laella (II 38:11)
- 13) Tiume hed teised vaesed (II 38:15)
- 14) Õekesed, ellakesed (II 41:6)
- 15) Tiome hed teiba'assa (II 42:11)
- 16) Kanikas kaudu käijalle (II 48:10)
- 17) Õelaie rahva'aie (II 59:26)
- 18) Isa hauda maetakse (II 68:7)
- 19) Haua kaldaid kaetakse (II 68:8)
- 20) Pauad pauksid loogassa (II 80:9)

b. 4-silbiline 5-silbilise asemel.

V I — 15 rida, 0,6⁰/₀.

V II — 9 rida, 0,4⁰/₀.

V I + V II — 24 rida, 0,5⁰/₀.

V I:

- 1—2) Liivaje sia-lihada (I 2:13, 18)
- 3—4) Liivaje sia-lihada (I 3:22, 27)
- 5—7) Ja taimel talu-tuake
(I 4:4, 8, 16)
- 8) Arula äestadessa (I 5:29)
- 9) Hobuse unenäule (I 18:29)

V II:

- 1) Sipelgad sialihada (II 2:18)
- 2) Heidame õõmajale (II 21:10)
- 3) Naelalla sia-lihada (II 31:23)
- 4) Sipelgad sia-lihada (II 32:5)
- 5) Linnukest liutamatta (II 35:5)
- 6) Üheksa äästajalle (II 48:7)

10) Auustan äästajada (I 41:3)	7) Lutikad luetamatta (II 51:4)
11) Silita sia-lihane (I 63:23)	8) Söödeti sia-lihala (II 56:4)
12) Ägiseb äästadesa (I 69:37)	9) Näsi-niined näpussa (II 80:80)
13) Kutsuti koduväiksi (I 77:1)	
14) Pealt võtid pea-vanema (I 93:9)	
15) Valja'ad Vaekülasta (I 99:21)	

E. Esimese värsijala struktuur.

a. Üks pikk silp moodustab 1-se vj.

V I — 95 rida, 3,7⁰/₀.   V II — 77 rida, 3,5⁰/₀.
 V I + V II — 172 rida, 3,6⁰/₀.

Vt. lhk. 15—17.

b. Kahe silbiline sõna ehk kaks silpi sõnast moodustavad 1-se vj.

V I — 1787 rida, 69,4⁰/₀.   V II — 1532 rida, 69,6⁰/₀.
 V I + V II — 3319 rida, 69,5⁰/₀.

Näit.:

Valge laudade vahele (I 2:9)

Helise, helise ilma (II 1:1)

c. Kolme silbiline sõna ehk kolm silpi sõnast moodustavad 1-se vj.

V I — 7 rida, 0,3⁰/₀.   V II — 34 rida, 1,5⁰/₀.
 V I + V II — 41 rida, 0,9⁰/₀.

Vt. lhk. 12—13.

d. Neljasilbiline sõna moodustab 1-se vj.

V I — 2 rida, 0,08 (0,1)⁰/₀.   V II — 0 rida, 0⁰/₀.
 V I + V II — 2 rida, 0,04⁰/₀.

V I:

V II:

1) Taganege, taganege talad (I 51:11)

2) Põgenege, põgenege parred (I 51:12)

e. Kaks kahe silbilist sõna moodustavad 1-se vj.

V I — 28 rida, 1,1⁰/₀.   V II — 5 rida, 0,2⁰/₀.
 V I + V II — 33 rida, 0,7⁰/₀.

V I:

V II:

1) Kuda mina kukun, kurba lindu (I 6:3)

1) Ise läksin varjult vaatamaie (II 8:14)

2) Ühe pani kuuks kumamaie (I 10:59)

2) Enne mina heidan kivi juure (II 18:1)

3) Teise pani täheks taeva'aie (I 10:60)	3) Hüva oli naine hüpitanud (II 33:11)
4) Neli oli neiduda peressa (I 17:14)	4) Hobu oli eessa hallitanud (II 44:7)
5) Tuba oli põlvi põhku täis (I 17:15)	5) Hobu oli eessa ilma suuri (II 44:19)
6) Täied läksid nurka, pakud jalas (I 17:19)	
7) Ole sina vaid, orja-poissi (I 27:6)	
8) Ära mina teatsin orja hoole (I 28:1)	
9) Tule, tule jälle tuulekene (I 39:11)	
10) Kohe mina lõhun lõugijani (I 48:9)	
11) Ära mina otsin hooste hoovid (I 58:1)	
12) Ära mina katsun karjalaudad (I 58:2)	
13) Ära ole hõel orjadelle (I 63:10)	
14) Kuhu teie kaua viibisite (I 68:2)	
15) Üles mina ütlen peiu viisid (I 68:8)	
16) Ega meie ruuna rähma silma (I 68:13)	
17) Illuks sinu viia heina maale (I 69:57)	
18) Sundis tema sukkada tegema (I 70:6)	
19) Ära sina lase laste lüia (I 71:5)	
20) Mine aga koju noori meesi (I 74:69)	
21) Põlle panin mehe põlve peale (I 76:20)	
22) Ise läksin lendes lepikuie (I 76:22)	
23) Annel oli harki, Kaiel kooku (I 80:5)	
24) Tõuse minu vakka valmistama (I 97:18)	
25) Sööda sina muru mullikaile (I 97:30)	
26) Kivi oli kõrki, ei kõnelend (I 98:30)	
27) Ära tema sõidaks soo nurmed (I 99:29)	
28) Mina aga kiusta kiljatasin (I 100:17)	

Nagu näha, on sel juhul, kui 2 kahesilbilist sõna 1-se värsi-
jala moodustavad, teine harilikult lühikesesilbiline ja enkliitiline.

f. Kolm ühesilbilist sõna moodustavad 1-se vj.
(ehk kuulub kolmas silp kolmandasse sõnna, kuid 1-sse vj.).

V I — 4 rida, 0,2⁰/₀.

V II — 4 rida, 0,2⁰/₀.

V I + V II — 8 rida, 0,2⁰/₀.

V I:

- 1) Mis sa sirised, sirsukene (I 13:1)
- 2) Kui sa ei maksnud sinna maale
(I 28:49)
- 3) Kes ei lasn'd neiduda magada (I 70:3)
- 4) Küll mull' siis harki annetije (I 77:12)

V II:

- 1) Miks ei sa kullaga kõnele (II 3:13)
- 2) Ei ma lähe siia mehele (II 19:12)
- 3) Siis ei lää alta hallitama (II 21:17)
- 4) Kätt jo uksile ulatasin (II 63:34)

g. Kaks ühesilbilist sõna moodustavad 1-se vj.
(ehk kuulub teine silp järgmisse sõnna).

V I — 455 rida, 17,7⁰/₀.   V II — 379 rida, 17,2⁰/₀.

V I + V II — 834 rida, 17,5⁰/₀.

Näit.:

Kus sa mu vere valasid (I 28:50)

Miks ei sa minuga laula (II 3:12)

h. Ühe- + kahesilbiline sõna moodustab 1-se vj.
(ehk kuuluvad 2 silpi järgmisse sõnna).

V I — 116 rida, 4,5⁰/₀.   V II — 123 rida, 5,6⁰/₀.

V I + V II — 239 rida, 5⁰/₀.

Näit.:

Kas sinu käed kandvad käiksi (65:51)

Mull' anti musta ja rumala (II 60:7)

i. Kahe- + ühesilbiline sõna moodustab 1-se vj.
(ehk kuulub üks silp järgmisse sõnna).

V I — 77 rida, 3⁰/₀.   V II — 47 rida, 2,1⁰/₀.

V I + V II — 124 rida, 2,6⁰/₀.

Näit.:

Kuhu see poissi maetakse (I 19:6)

Ema mind kuulas kuulegi (II 23:79)

j. Ühes. + ühes. + kahesilbiline sõna moodustab
1-se vj.

V I — 3 rida, 0,1⁰/₀.   V II — 1 rida, 0,05⁰/₀.

V I + V II — 4 rida, 0,08 (0,1)⁰/₀.

V I:

V II:

1) Kui ep ole reiella rebane (I 31:17)

1) Mull ep ole kodu kuivajada (II 35:7)

2) Kell ei ole kaasa, võtku kassi (I 49:12)

3) Kui ep ole meie marja maada (I 67:9)

k. Kolme- + ühesilbiline sõna moodustab 1-se vj.

V I — 1 rida, 0,04⁰/₀.   V II — 0 rida, 0⁰/₀.

V I + V II — 1 rida, 0,02⁰/₀.

V I:

V II:

Ennegu saan neidu nähaksena (I 59:7)

Lõppsõnas

ei jää palju erilist enam öelda, kuna pea iga punkti juure omad märkused olen teinud. Võiks üldiselt tähendada, et Veske Eesti rahvalaulud on meetriliselt võrdlemisi hääd ning õiged. Mitmeid vigu on puuduliku üleskirjutamise tõttu sisse sattunud, sest nähtavasti on mitmed laulud dikteeritud, mitte ette lauldud. Sellest tekivad liiga lühikesed värsid kui ka mõned teised puudused. Mitmedki vahekorrad muutuksid, kui tekst praeguse ortograafia põhjal ümber kujundada ehk kui laulud oleksid hiljemini üles kirjutatud, eriti mis puutub 4-silbilistesse sõnadesse. Oleviku ortograafia armastab sõnu rohkem kokku kirjutada kui mineviku oma. Nii näit. on Veskel: Härjad söövad heina maalla (I 35:10) — heinamaa kaks sõna, kuna seda ega teisi sellesarnaseid praegu enam keegi ei mõtle kaheks sõnaks kirjutada. Niisuguseid juhtumeid on õige mitmeid, kuid siinkohal ei saa neid üles lugeda. Vigaseks on saanud muidugi üksikud värsid keele üldise häälikuloolise muutuse tõttu (vanha > vana jne.), millega silbid lühikesiks said (värsijala tõusus), kuna nad enamalt pikad olid. Mis puutub V I ja V II värsimõõdu vahekorda, siis võiks tähendada, et mõlemate nende kogude värsimõõt on küllalt ühtlane nii värsijalgade struktuuri kui õigete ja vigaste värsside poolest. Seda aga ei saa öelda teiste kogude ja väljaannete kohta, mis juba tunduvalt vigasemad ortodoksaalteooria nõuete seisukohalt, rääkimata Hurda „Setukeste lauludest“, kus kinni ei peeta 4-jalgsest trohheusest. Ent lähemalt pole võimalik Veske Eesti rahvalaulude värsimõõtu võrrelda teiste kogude omaga sellekohaste uurimuste puudusel.

Résumé.

Le mètre des „Chansons populaires estoniennes“ de Veske.

Introduction.

En étudiant le mètre des „Chansons populaires estoniennes“ de Veske, j'ai suivi la théorie orthodoxe, en acceptant les règles de K. Krohn qui se rapportent au mètre et à la technique du vers. Aux cas où j'ai une opinion différente, je l'ai indiquée en exposant les motifs. Toutefois j'ai suivi les conseils de M. le prof. W. Anderson.

Les règles de K. Krohn, concernant le mètre, sont les suivantes :

- 1) tout vers se compose de 4 trochées ;
- 2) la syllabe longue ou fermée accentuée se trouve à l'arse ;
- 3) la syllabe brève accentuée se trouve à la thèse ;
- 4) il n'existe pas de syllabes longues non-accentuées ;
- 5) le premier pied de vers n'est pas soumis aux règles (2) et (3)¹⁾ ;
- 6) à la fin du vers un mot d'une seule syllabe n'est pas permis ;
- 7) les mots de 4 syllabes se trouvent dans les pieds de vers 1 + 2 ou bien 3 + 4, mais non dans 2 + 3.

Au point de vue de ces règles, j'ai divisé mon travail en 3 parties : 1) les vers corrects, 2) les vers fautifs, 3) d'autres remarques sur la métrique.

Le texte dont je me suis servi, sont les „Chansons populaires estoniennes I“ de Dr. M. Veske, Tartu 1879, et les „Chansons populaires estoniennes II“, Tartu 1883. V I contient en tout 100 chansons + un épilogue (2722 vers). En laissant de côté les chansons 46, 86, 90 et 92 (147 vers), qui n'ont pas le mètre habituel des chansons populaires, il reste à traiter dans V I 96 chan-

---

1) Il peut même être composé de trois ou de quatre syllabes, qui, pourtant, ne doivent pas appartenir à un seul mot.

sons + l'épilogue (2575 vers). V II contient 80 chansons + un épilogue (2233 vers). Les mêmes motifs indiqués plus haut m'ont fait mettre de côté les chansons 65 et 66 (31 vers), de sorte qu'il en reste à étudier 78 chansons + l'épilogue (2202 vers). Donc en tout (VI + V II) 4777 vers.

1. Vers corrects.

V I 1980 v. — 76,9 % (fautifs: 595 v. — 23,1 %).

V II 1687 v. — 76,6 % („ : 515 v. — 23,4 %).

V I + V II 3667 v. — 76,8 % (fautifs: 1110 v. — 23,2 %).

2. Vers fautifs.

A. Le vers ne se compose pas de 4 trochées.

a. Vers trop courts.

V I 18 v. — 0,7 % . V II 17 v. — 0,8 %.

V I + V II 35 v. — 0,7 %.

b. Vers trop longs.

V I au 2-ième pied de vers¹⁾ 19 v. — 0,7 % . V II 9 v. — 0,4 %.

V I + V II 28 v. — 0,6 %.

V I au 3-ième pied de vers¹⁾ 14 v. — 0,5 % . V II 13 v. — 0,6 %.

V I + V II 27 v. — 0,6 %.

V I ensemble 33 v. — 1,3 % . V II 22 v. — 1 %.

V I + V II 55 v. — 1,2 %.

B. Une syllabe longue à la thèse.

V I	au 2-ième pied de vers	81 v. — 3,1 %
V II	„ „ „ „ „	94 v. — 4,3 %
V I + V II	„ „ „ „ „	175 v. — 3,7 %
V I	„ 3-ième „ „ „	50 v. — 1,9 %
V II	„ „ „ „ „	25 v. — 1,1 %
V I + V II	„ „ „ „ „	75 v. — 1,6 %
V I	„ 4-ième „ „ „	0 v. — 0 %
V II	„ „ „ „ „	0 v. — 0 %
V I + V II	„ „ „ „ „	0 v. — 0 %

1) Ce pied de vers contient ici trois syllabes au lieu de deux.

C. Une syllabe brève à l'arse.

V I	au 2-ième pied de vers	192 v. — 7,5 %
V II	” ” ” ” ”	160 v. — 7,3 %
V I + V II	” ” ” ” ”	352 v. — 7,4 %
V I	” 3-ième ” ” ”	96 v. — 3,7 %
V II	” ” ” ” ”	69 v. — 3,1 %
V I + V II	” ” ” ” ”	165 v. — 3,5 %
V I	” 4-ième ” ” ”	24 v. — 0,9 %
V II	” ” ” ” ”	15 v. — 0,7 %
V I + V II	” ” ” ” ”	39 v. — 0,8 %

D. Le 1-ier pied de vers se compose de 4 ou 3 syllabes qui appartiennent à un seul mot.

a. 4 syllabes.

V I 2 v. — 0,08 % (0,1 %). V II 0 v. — 0 %.
 V I + V II 2 v. — 0,04 %.

b. 3 syllabes.

V I 7 v. — 0,3 %.

V II 34 v. — 1,5 %.

V I + V II 41 v. — 0,9 %.

E. Un mot monosyllabique se trouve à la fin du vers.

V I 11 v. — 0,4 %.

V II 4 v. — 0,2 %.

V I + V II 15 v. — 0,3 %.

F. Un mot de 4 syllabes se trouve au 2-ième + 3-ième pied de vers.

V I 7 v. — 0,3 %.

V II 0 v. — 0 %.

V I + V II 7 v. — 0,1 %.

3. D'autres remarques sur la métrique.

A. L'ictus du vers ne s'accorde pas avec l'accent du mot.

V I 856 v. — 33,2 %.

V II 729 v. — 33,1 %.

V I + V II 1585 v. — 33,2 %.

B. Le pied de vers ne contient qu'une seule syllabe (longue).

V I	le 1-ier pied de vers	95 v. — 3,7 %
V II	” ” ” ” ”	77 v. — 3,5 %
VI + V II	” ” ” ” ”	172 v. — 3,6 %
V I	” 2-ième ” ” ”	48 v. — 1,9 %
V II	” ” ” ” ”	26 v. — 1,2 %
VI + V II	” ” ” ” ”	74 v. — 1,5 %
V I	” 3-ième ” ” ”	16 v. — 0,6 %
V II	” ” ” ” ”	14 v. — 0,6 %
VI + V II	” ” ” ” ”	30 v. — 0,6 %
V I	” 4-ième ” ” ”	13 v. — 0,5 %
V II	” ” ” ” ”	4 v. — 0,2 %
VI + V II	” ” ” ” ”	17 v. — 0,4 %

C. Une seule syllabe longue appartient à deux différents pieds de vers.

a. A la fin du premier et le commencement du second pied de vers.

VI 6 v. — 0,2 % . VII 5 v. — 0,2 % . VI + VII 11 v. — 0,2 % .

b. A la fin du 2-nd et le commencement du 3-ième pied de vers.

VI 41 v. — 1,6 % . VII 34 v. — 1,5 % . VI + VII 75 v. — 1,6 % .

c. A la fin du 3-ième et le commencement du 4-ième pied de vers.

VI 91 v. — 3,5 % . VII 69 v. — 3,1 % . VI + VII 160 v. — 3,3 % .

D. Statistique des mots à 4 syllabes.

a. Aux pieds de vers 1 + 2.

VI 54 v. — 2,1 % . VII 43 v. — 2 % . VI + VII 97 v. — 2 % .

b. Aux pieds de vers 3 + 4.

VI 936 v. — 36,3 % . VII 795 v. — 36,1 % .

VI + VII 1731 v. — 36,2 % .

c. Aux pieds de vers 1 + 2 et 3 + 4.

VI 158 v. — 6,1 % . VII 146 v. — 6,6 % . VI + VII 304 v. — 6,4 % .

d. Aux pieds de vers 2+3.

VI 7 v. — 0,3 %/o. VII 0 v. — 0 %/o. VI+VII 7 v. — 0,2 %/o.

e. Au 1-ier pied de vers.

VI 2 v. — 0,08 (0,1) %/o. VII 0 v. — 0 %/o.

VI+VII 2 v. — 0,04 %/o.

f. $\underbrace{\text{—}\smile\text{—}}|\text{—}\smile\text{—}|\text{—}\smile\text{—}|\text{—}\smile\text{—}$.

VI 0 v. — 0 %/o. VII 0 v. — 0 %/o. VI+VII 0 v. — 0 %/o.

g. $\text{—}\smile\text{—}|\underbrace{\text{—}\smile\text{—}}|\text{—}\smile\text{—}|\text{—}\smile\text{—}$.

VI 0 v. — 0 %/o. VII 0 v. — 0 %/o. VI+VII 0 v. — 0 %/o.

h. $\underbrace{\text{—}\smile\text{—}}|\text{—}\smile\text{—}|\text{—}\smile\text{—}|\text{—}\smile\text{—}$

VI 1 v. — 0,04 %/o. VII 0 v. — 0 %/o. VI+VII 1 v. — 0,02 %/o.

i. Vers sans mots à 4 syllabes.

VI 1419 v. — 55,1 %/o. VII 1218 v. — 55,3 %/o.

VI+VII 2637 v. — 55,2 %/o.

Supplément à la statistique des mots tétrasyllabiques.

a. Un mot trisyllabique faisant fonction d'un mot tétrasyllabique.

VI 26 v. — 1 %/o. VII 20 v. — 0,9 %/o. VI+VII 46 v. — 1 %/o.

b. Un mot tétrasyllabique faisant fonction d'un mot pentasyllabe.

VI 15 v. — 0,6 %/o. VII 9 v. — 0,4 %/o. VI+VII 24 v. — 0,5 %/o.

E. La structure du 1-ier pied de vers.

a. Une seule syllabe longue.

VI 95 v. — 3,7 %/o. VII 77 v. — 3,5 %/o.

VI+VII 172 v. — 3,6 %/o.

b. Un mot de 2 syllabes, ou 2 syllabes appartenant à un seul mot.

VI 1787 v. — 69,4 %/o. VII 1532 v. — 69,6 %/o.

VI+VII 3319 v. — 69,5 %/o.

c. Un mot de 3 syllabes, ou 3 syllabes appartenant à un seul mot.

VI 7 v. — 0,3 % . VII 34 v. — 1,5 % . VI+VII 41 v. — 0,9 % .

d. Un mot de 4 syllabes.

VI 2 v. — 0,08 (0,1) % . VII 0 v. — 0 % . VI+VII 2 v. — 0,04 % .

e. Deux mots de 2 syllabes.

VI 28 v. — 1,1 % . VII 5 v. — 0,2 % . VI+VII 33 v. — 0,7 % .

f. Trois mots monosyllabiques (ou bien deux mots monosyllabiques et la première syllabe du troisième mot).

VI 4 v. — 0,2 % . VII 4 v. — 0,2 % . VI+VII 8 v. — 0,2 % .

g. Deux mots monosyllabiques (ou bien un mot monosyllabique et la première syllabe du second mot).

VI 455 v. — 17,7 % . VII 379 v. — 17,2 % .

VI+VII 834 v. — 17,5 % .

h. Un mot d'une et un autre de deux syllabes (ou bien un mot monosyllabique et les deux premières syllabes du second mot).

VI 116 v. — 4,5 % . VII 123 v. — 5,6 % . VI+VII 239 v. — 5 % .

i. Un mot de deux et un autre d'une syllabe (ou bien un mot de deux syllabes et la première syllabe du second mot).

VI 77 v. — 3 % . VII 47 v. — 2,1 % . VI+VII 124 v. — 2,6 % .

j. Trois mots de 1+1+2 syllabes.

VI 3 v. — 0,1 % . VII 1 v. — 0,05 % .

VI+VII 4 v. — 0,08 (0,1) % .

k. Deux mots de 3+1 syllabe.

VI 1 v. — 0,04 % . VII 0 v. — 0 % . VI+VII 1 v. — 0,02 % .

Conclusion.

Les „Chansons populaires estoniennes“ publiées par M. Veske sont assez bien réussies au point de vue des lois métriques. Maintes fautes apparentes qui s'y trouvent ne doivent leur existence qu'à la manière de mettre les chansons par écrit, car plusieurs en semblent être dictées, non chantées (une méthode qui produit toujours un mauvais effet sur l'état du texte des chansons populaires). De là viennent les vers trop courts ou bien trop longs, etc. Quelques résultats de ma statistique changeraient sensiblement, si l'on voulait transcrire tous les textes d'après l'orthographe d'aujourd'hui, puisque celle-ci préfère écrire les substantifs composés (*composita*) en un seul mot (heina maalla = heinamaalla). D'autre part, le développement historique de la langue (vanha > vana) a eu pour suite l'incorrection de plusieurs vers (qui à l'origine avaient été sans défaut), car ainsi en beaucoup de cas la syllabe longue accentuée de l'arse a pu devenir brève.

S i s u.

	lk.
Sissejuhatus	3
1. Õiged värssid	4
2. Vigased värssid	4
A. 4 trohheust ei moodusta värssi	4
B. Pikk silp värsijala langus	7
C. Lühike silp värsijala tõusus	9
D. 1-se värsijala moodustavad 4 või 3 silpi, mis kuuluvad ühte sõnna	12
E. Värsi lõpul esineb ühesilbiline sõna	14
F. 2-ses + 3-ndas värsijalas esineb 4-silbiline sõna	14
3. Muid meetrilisi märkusi	15
A. Meetriline iktus ei lange sõnarõhuga kokku	15
B. Pikk silp täidab tervet värsijalga	15
C. Üks pikk silp langeb kahe värsijala poole pääle	19
D. Neljasilbiliste sõnade statistika	22
E. Esimese värsijala struktuur	25
Lõppsõna	28
Résumé	29

11072